

Az utak, vasutak és csatornák lejtjének befásításáról.

Közli: Ercsényi Béla.

E kérdéssel nálunk igen kevés ember foglalkozik mai napság, pedig úgy hiszem hazánkban is eljött már az ideje annak, hogy a közlekedési eszközök mentén szalagszerűen elterülő, eddig többé-kevésbé használatlanul hagyott földterületek értékesítésére is figyelmet fordítsunk. Hisz a vasutak — hála közgazdasági állapotaink fejlődésének — nálunk is napról-napra sűrűbb és sűrűbb hálózattal vonják be a föld felületét, s így hazánkban is napról-napra növekszik az a terület, mely a forgalom javára a termeléstől elvonatik.

Oly vidékeken, hol a talaj értéke még csekély, elismerjük, nem nagy fontossággal bír e kérdés s a befásítás inkább csak a közlekedési vonalak védelme szempontjából lehet sürgős. Hazánkban is vannak azonban már vidékek, hol a termőföldnek minden része művelés alatt áll; ily helyeken tehát már a termelés szempontjából is igazolt az a kérdés, nem volna-e ideje már, hogy a közlekedési utak lejtjének okszerű értékesítéséről is gondoskodjunk.

A sikeres befásítás a vasutaknak mindenesetre új jövedelmi forrást biztosítana s közvetve az állam is nyerne ezáltal, mert mint jól tudjuk, a vasutakba fektetett tőkék hazánkban még nem kamatoznak oly nagy százalékkal, mint a minőt az állam a részvényeseknek biztosít.

A lejték befásítása egyébiránt nem új kérdés, sőt ellenkezőleg a vasuti építések kezdettől fogva nagy súlyt fektettek erre, de figyelmök inkább a talaj megkötésére, mintsem új jövedelmi források nyitására irányult. Csak az újabb időben kísérik e kérdést nagyobb figyelemmel s több külföldi vasut ez irányban már is szép sikert mutathat fel. Az eljárásra nézve, melyet e tekintetben másutt czélszerűnek találnak

követni, érdekesnek tartjuk Lang stuttgarti vasuti erdész és b. Seckendorf után egyetmást röviden közölni.

Tekintve a befásítás fontosságát a vasut testére, a lejték befásítását és azok további kezelését már csak czélszerűségi szempontból is szakképzett erdészekre kellene bízni. Mert a nem szakközvegek által eszközlött ültetés nélkülözi a siker előfeltételeit, mivel a vasuti örök nem értik az erdei fák tenyésztését, idegen kertészek pedig csak mellékkeresetet látva benne, nem igen gondolnak vele. Ezen hátrányt a stuttgarti állampálya már rég belátta és ezen üzem vezetését a vasutépítészektől elvéve, erdészekre bízta, kiknek alantás közvegi a tenyésztők. (Kulturwärter).

A lejték beültetésénél a főtekintet a talaj megkötésére fordítandó, a jövedelem másodrangú kérdés. Gyakran a két cél elérése összeegyeztethető, különösen akkor, ha a befásítást gyepesítéssel elősegítjük. Legjobb erre luczernát és esparsettét használni; égály és talaj tekintetében mindkettő igen elégülékeny; hosszú gyökérzetükkel jó talajkötők, azonkívül pedig legkitünőbb takarmánynövényeink. Befásításra és pedig verőfényes meredek, köves lejtén legczélszerűbb az akácot használni. El nem mállott agyagpalában (Thonmergel) vizmosásos helyeken, sőt a mészközetek sekély mélyedéseiben is dúsan nő, de a hideg északi és észak-nyugoti fekvést kerüli. Ha fahozama csekély is, azon tulajdonságánál fogva, hogy az omladékonny talajt megköti, felette hasznos.

Mindezen ültetések évente utánjavítást igényelnek, mert minden óvintézkedés dacára, minők pl. hogy a lejtet kövekkel befedjük, azt füvel bevetjük, vagy fűvet és követ együttesen használunk, a csemetét mélyen ültetjük, s később visszametszszük stb., egyetlen egy záporosó nagy kárt okozhat, és az egész nehéz munkát tönkre teheti. Ha ellenben az ertés évente javittatik, zárata csakhamar teljes lesz, úgy hogy —

a mint Lang megjegyzi — az eső nem oly erővel és nem oly közvetlenül esik a lejtre, hanem szétesztva és lassan hull le, úgy hogy többé kárt nem okozhat.

Hazánkban mindenesetre igen nagy kiterjedésben alkalmazható e célra az akác, de sok helyen a tölgy is jó szolgálatot tehet mint cser-erdő, mivel sok vidéken a klíma és talaj kitünően megfelel ezen üzemmódnak.

A síkságokon keresztül haladó vasutak mellett élősövényeket lehetne létesíteni, de mivel ezek sok munkába kerülnek s azonkívül a talaj termőképessége sem mindenütt egyforma, oly cserjéket kell e célra választani, melyek ez irányban nem lépnek fel nagy igényekkel, azaz elégülékenyek. E követelménynek tapasztalat szerint legjobban a galagonya felel meg (*crategus oxyacantha*), kivéve azon esetet, ha hófúvások ellen akarnók a vaspálya testét biztosítani; ekkor lúczot és jegenyefenyőt ültethetünk.

Ha a megművelendő talaj jobb minőségű, az árkok és lejték fűzzel ültetendők be; legtanácsosabb *Salix viminalis* és *Salix vitellina*-t használni, mert ezek a fűnövés iránt nem érzékenyek, és e mellett kosárfonók durvább árúk készítésére, a parasztok ellenben szőlőkötésre használhatják. Lehet a fűznek finomabb fajait is tenyészteni, ha erre a hely és a kelen-dőségi viszonyok alkalmasak. Így jár el pl. a Rudolf koronaherceg vaspálya. A telepítés dugványokkal eszközöltetik, a melyek ismét homlitás útján szaporittatnak. Würtembergben ez uton igen szép eredményeket értek el; azt mondják ugyanis, hogy a homlitás csaknem mindig megfogamzik, és hajtásai már az első évben hosszúk, a mit a dugványoknál csak a 3—4-ik évben lehet elérni.

A hol a lejt kiterjedése elég nagy, talaj és fekvés jó és megfelelő, ott a nemes gyümölcsöket illeti az elsőség. És valóban Franciaországban, Bádenben és Würtembergben a

vasutak gyümölcseladásból igen tekintélyes összegeket vesznek be. A gyümölcsfák telepítésére nézve Lang erdész a következőket mondja: a nemes gyümölcs tenyésztése csak védett helyen, nagyobb városok közelében észszerű, mivel ezen fák kitűnő gondozást és sok munkát igényelnek, s a gyümölcs ára ezen munkával nem áll arányban, a fák élettartama pedig rövid. Csontárokot, mivel gyümölcsük kevésbé tartós, minél kevesebbet tenyészszünk. A termőhelynek a közép magasságu törzsek a legjobban felelnek meg, igen magas törzsek a szél-döntés veszélyének vannak kitéve, törpe fák ellenben ismét lehetetlenné teszik a fünyerést. Az egyes különböző fajok csoportosan ültetendők, mivel ezen eljárás a felügyeletet és munkát nagymértékben könnyíti.

Az eddig mondottakat összefoglalva, a vasutak lejtjein a befásítás három módját ajánlhatjuk, u. m.: a tölgy- és akáczerdőtelepítést, a fűzveszőnevelést és a gyümölcsfa és kivételesen a szőlőtelepítést. A mi az igen meredek lejték beültetését illeti, itt természetesen a vasuti forgalom biztonsága képezi az első kelléket. Ezek azon esetek, a mikor a vasut építésénél nagyobb bevágásokat kell létesíteni, vagy midőn a pálya meredek, málékony, kevésbé beerdősült sziklaoldalak mellett halad el. A hol a bevágás lejtje csak engedi a befásítást mindenféle eszközzel létesíteni kell, még annak az árán is, ha a termőföldet messziről kell oda hordatni. Az osztrák nyugati vaspálya egy nemezréteg létesítésére előnnyel használja a taraczk-buzát, mi által a később bekövetkezendő beültetést elősegíti.

Felette meredek sziklaoldalak előtt ezen vasut támfalakat épít, melyeknek megerősítésére a sziklákba eresztett régi sinek szolgálnak; a nagyobb repedéseket termőfölddel betölti, és akáczczal beülteti. Ezen fanem gyorsan nő, és levélhullása által a humusképzést elősegíti. Az akác védelme alatt később

tülelűek telepítettnek, ha ez sikerült, az ákác egy-két éven át tél beálltával megfaragtatik és lassan ott helytt elhal. A déli vaspálya Pusterthali meredek lejtőin hasonló módon létesített ültetések kitűnően sikerültek.

Ily módon nemcsak a vasutak kopár lejtjei, de az országutak, megyei utak és csatornák környéke is befásítható, miáltal nemcsak az a haszon lesz elérve, hogy a talaj a meredek részeken is megköttetik és hasznohozóvá tétetik, hanem a táj külső kelleme is szerfelett emeltetni fog.

Kirándulás a fogarasi havasokba.

Irta: Fekete Lajos.

(Folytatás és vége.)

A Topolog völgyéből meredek erdei ösvényen kanyargott fel az utazó társaság, mindig feljebb és feljebb emelkedve, míg újból elértük az erdő vegetációnak a pásztorok által leszorított felső határát. A velünk lévő kutyák hajtani kezdetek s a puskások hirtelen felállottak, hogy ha a szerencse kedvezne, elejtsék a felhajtott nyulat. De ez visszafordult és mi lemondva a nyulpecsenyéről, tovább folytattuk utunkat, a körülbelül 1900 méter magas gerinczre jutva, melyet a Vurvu flori csúcson felül áthágtunk. Egy széles hegyhát ez, a Topolog és az Argis egy ága (Capra recsa) között. Nemsokára megpillantottuk leendő éji tanyánkat, egy-két lakházból és egy fejjőszínből álló nagy Sztinát, mely két nagy nyájjal rendelkezett, 13 csobánja és legalább 20 kutyája volt, melyek közeledésünkre éktelen csaholást vittek véghez. A fejéssel éppen elfoglalt csobánokkal nemsokára ismeretséget kötöttünk, kik egyik házukat, helyesebben kalibájukat, nekünk egészen rendelkezésünkre bocsátották, összes butorával együtt, a mely